

Α. Παπαδιαμάντης, ο ψάλτης της Ορθοδοξίας και τα υμνογραφήματά του (Κωνσταντίνος Αγγελίδης, Διδάσκαλος της Ψαλτικής Τέχνης)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Εκατόν εξηνταπέντε έτη από την ημέρα γεννήσεως του «αγίου» των νεοελληνικών γραμμάτων, κυρ - Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη στην Σκιάθο (1851 - 2016). Η θρησκευτικότητα του γεννήθηκε από την «ανάμνηση των παλαιών ευτυχών ημερών», που επέρασε κοντά στον ιερουργό πατέρα του, στην εκκλησία. Τα τροπάρια ήταν τα πρώτα του τραγούδια, οι καμπάνες τα πρώτα του παιχνίδια, τα ξωκκλήσια τα πρώτα του ταξίδια, οι ακολουθίες και οι γιορτές χαρά και ξεφάντωμα της παιδικής του ψυχής. Κοντά στην Εκκλησία είναι ο λαός, «το γνησιότερο μέρος του απλού λαού», κατά τον Παπαδιαμάντη, «που πιστεύει εις τα θαύματα», που τηρεί «απαρεγκλίτως τας αργίας και την Τεσσαρακοστήν».

«Τραγούδια του Θεού» ονόμαζε τους εκκλησιαστικούς ύμνους. Εγνώριζε την Αγίαν Γραφήν και τον πλούτο της Υμνογραφίας της Εκκλησίας μας και έψαλλε από στήθους με τον προσωπικό χαρακτηριστικό τρόπο του, κατά τα μουσικά πρότυπα των βυζαντινών προγόνων.

Πατροπαράδοτη εκκλησιαστική μουσική, κατά τον κυρ - Αλέξανδρο, είναι η βυζαντινή «η μόνη γνησία και η μόνη υπάρχουσα... εάν δεν είναι η μουσική των Ελλήνων, είναι η μουσική των αγγέλων». Γράφει ο μουσικολόγος Κ.Α. Ψάχος: «... επί πάσιν όμως είναι τέλειος χριστιανός, ακόμη δε και καλός ιεροψάλτης. Είναι πολλά έτη τώρα αφ' ότου ο θαυμάσιος αυτός άνθρωπος ψάλλει τακτικά εν ταπεινώ ιδιωτικώ ναϋδρίω, τιμωμένω επ' ονόματι του Προφήτου Ελισσαίου εις τον περίβολον οικίας τινός παρά τον παλαιόν Στρατώννα. Το ναϋδριον αυτό δεν αφήνει μεγάλην εορτήν, χωρίς να τελέση αγρυπνίας μέχρι πρωίας κατά τας διατάξεις τας τυπικάς του Αγίου Όρους. Εις τας αγρυπνίας αυτές συρρέουσιν ωρισμένα σχεδόν πρόσωπα, διανυκτερεύοντα και προσευχόμενα εν ανυποκρίτω κατανύξει και υπό τους ήχους της καλυτέρας ίσως μουσικής, ήτις απαιτείται εις τοιαύτας παννυχίδας προς δοξολογίαν του Υψίστου. Ο Παπαδιαμάντης ευρίσκεται πάντοτε εις την θέσιν του. Απέναντί του, εις τα αριστερά, ψάλλει, τακτικώτατα επίσης, ο Αλέξανδρος Μωραϊτίδης, ο διάσημος ωσαύτως διηγηματογράφος... Σημειωτέον ότι αμφότεροι δεν ψάλλουσι προς επίδειξιν, αλλά ψάλλουσιν εκ συνειδήσεως, διά

να προσευχηθώσι και να επικοινωνήσωσι προς το θείον, με πίστιν αληθή, η οποία κατέστη εγγενής του πνεύματός των. Ο Παπαδιαμάντης, διά να περιορισθώ χώρα εις αυτόν, γνωρίζει από στήθους όλα τα κείμενα, όπως και την μουσικήν όλων των κανόνων, εις τους οποίους προ πάντων είναι αμίμητος. Είναι ειδήμων των τυπικών διατάξεων των αγρυπνιών και όλων εν γένει των ιερών ακολουθιών, ψάλλει δε με όλως ατομικόν του ιδίωμα τους πολυελέους των αγρυπνιών πάσης εορτής Δεσποτικής, Θεομητορικής και των Αγίων...».

Ο Ι. Θ. Τσούκλης γράφει και τα ακόλουθα: «... Εκείνο, όμως, όπερ προϋκάλει έτι μάλλον τον θαυμασμόν και την έκπληξιν, ήτο η πιστοτάτη εκ μνήμης εκτέλεσις υπό του Παπαδιαμάντη απάντων γενικώς των «Ειρμών» των Κανόνων, των πολυπληθών τούτων και πολυποίκιλων εις τόνον και μέλος τύπων της βυζαντινής μουσικής, τους οποίους απεριορίστου μόνον μουσικής μνήμης και πολυετούς πείρας ψάλτης δύναται να εκτελέση εκ στήθους και πάλιν ίσως ουχί τόσον πιστώς, με την έκπαλαι καθιερωμένην γραμμήν των ειρμών τούτων. Έν τη εκτελέσει δε των μελών τούτων ο Παπαδιαμάντης ήτο αμίμητος.

(συνεχίζεται)